

**Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola elektrotechnická F. Křížka
Na Příkopě 16, Praha 1**

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

2024 - 2026

Aktualizace: Mgr. Ivana Prýmková
Datum: 30. 9. 2024
Poslední předešlá verze: 1. 9. 2022

1. ÚVOD

1.1. Odkaz na právní rámec

- Tato Školní preventivní strategie (ŠPS) je pro školu závazná a spolu s Školním preventivním programem (ŠPP) podléhá kontrole České školní inspekce (ČŠI).
- ŠPS na roky 2020-2022 vychází z této platné legislativy:
  - Metodický pokyn ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních, č. j. MSMT-21149/2016
  - Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.:20 006/2007-51
  - Metodický pokyn MŠMT k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení, č.j.: 24 246/2008-6
  - Metodický pokyn MŠMT k jednotnému postupu při omlouvání nepřítomnosti žáků ve škole a při prevenci postihu záškoláctví, č.j.:10 194/2002-14
  - Vyhláška MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
  - Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance č.j.: 14 423/99-22
  - Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č.j.:11 691/2004-24
  - Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění zákonů č.383/2005Sb., č.112/2006 Sb., č. 158/2006 Sb., č. 161/2006 Sb.

1.1.1. Metodický pokyn MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č. j.: 20 006/2007-51 z 16.10.2007:

Školní preventivní strategie (školní preventivní program)

- **a) je dlouhodobým preventivním programem pro školy a školská zařízení,**
- b) je součástí školního vzdělávacího programu, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu, popř. přílohou dosud platných osnov a učebních plánů,
- c) vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu,
- d) jasně definuje dlouhodobé a krátkodobé cíle,
- e) je naplánována tak, aby mohla být řádně uskutečňována,
- f) se přizpůsobuje kulturním, sociálním či politickým okolnostem i struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školy, tak v jejím okolí, respektuje rozdíly ve školním prostředí,
- g) oddaluje, brání nebo snižuje výskyt sociálně patologických jevů,
- h) zvyšuje schopnost žáků a studentů činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí,
- i) má dlouhotrvající výsledky,
- j) pojmenovává problémy z oblasti sociálně patologických jevů dle čl. 1, odst. 1 a případné další závislosti, včetně anaboličtva, dopingu, násilí a násilného chování, intolerance a antisemitismu,
- k) pomáhá zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům, pacientům či dětem) při ochraně jejich lidských práv,
- l) podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity),
- m) poskytuje podněty ke zpracování Minimálního preventivního programu (nově Školního preventivního programu).

1.2. Definice, cíle a vymezení rámce působnosti ŠPS

- ŠPS je školou vytvářena ve formě závazného dokumentu jako základní nástroj prevence. Jde o komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit.
- Hlavním účelem tohoto dokumentu je implementace metodických pokynů MŠMT souvisejících s primární prevencí rizikového chování žáků ve specifických podmínkách konkrétní školy (především pak implementace Metodického pokynu MŠMT k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních, č.j.:20 006/2007-51) .
- Je jedenkrát za dva roky vyhodnocována, sleduje se účinnost, průběh, měří se efektivita jednotlivých aktivit.
- Na podkladě takto zjištěných výstupů je průběžně aktualizována, aby permanentně odrážela dynamiku sociálního a kulturního klimatu školy.
- Slouží jako podklad metodikovi prevence, který z její průběžně aktualizované verze vychází při vypracování preventivního programu na aktuální školní rok. Jejím prostřednictvím ovšem škola nepřijímá zodpovědnost za výchovu ke zdravému životnímu stylu. Škola pouze na jejím základě rodičům pomáhá v rozvoji žáka jeho vzděláváním a socializací ve skupině žáků.
- Prevence založená ve společnosti předpokládá řadu spolupracujících složek, kde je škola pouze jednou jeho součástí. Vedle rodiny, škol a školských zařízení jsou to především orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, místní samosprávy, poradenské instituce ve školství, duchovní sdružení, policie, kulturní střediska, zájmové organizace, podnikatelské subjekty apod. Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje, se službami těchto specializovaných zařízení.

1.3. Vysvětlení pojmů použitých v dokumentu ŠPS

- **Školní preventivní program (ŠPP)** - dříve Minimální preventivní program, konkrétní dokument školy zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností. Na tvorbě a realizaci ŠPP se podílejí všichni pedagogičtí pracovníci školy. Koordinace tvorby a kontrola realizace patří ke standardním činnostem školního metodika prevence.
- **Rizikové chování** - v kontextu školní primární prevence je prosazováno toto označení před termínem „sociálně patologické jevy“, kterýžto je pojmem sociologickým a postihuje fatální jevy ve společnosti (alkoholismus, krádeže, vraždy apod.).
- **Primární prevence rizikového chování** - základním principem strategie prevence rizikového chování u dětí a mládeže ve školství je výchova žáků ke zdravému životnímu stylu, k osvojení pozitivního sociálního chování a zachování integrity osobnosti.
- **Nespecifická primární prevence** - veškeré aktivity podporující zdravý životní styl a osvojování pozitivního sociálního chování prostřednictvím smysluplného využívání a organizace volného času, například zájmové, sportovní a volnočasové aktivity a jiné programy, které vedou k dodržování určitých společenských pravidel, zdravého rozvoje osobnosti, k odpovědnosti za sebe a své jednání.
- **Specifická primární prevence** - aktivity a programy, které jsou zaměřeny specificky na předcházení a omezování výskytu jednotlivých forem rizikového chování žáků. Je to:
  - **Specifická primární prevence všeobecná** - je zaměřena na širší populaci, aniž by byl dříve zjišťován rozsah problému nebo rizika.
  - **Specifická primární prevence selektivní** - je zaměřena na žáky, u nichž lze předpokládat zvýšenou hrozbu rizikového chování.
  - **Specifická primární prevence indikovaná** - je zaměřena na jednotlivce a skupiny, u nichž byl zaznamenán vyšší výskyt rizikových faktorů v oblasti chování, problematických vztahů v rodině, ve škole nebo s vrstevníky.

2. METODY A FORMY PRIMÁRNÍ PREVENCE

2.1. Obecné metody a formy prevence

- Ve školním prostředí pedagogové pracují s rizikovým chováním, které zahrnuje širší spektrum jevů, vůči němuž zaujmají účinná primárně preventivní opatření s cílem minimalizace projevů i rizik takového chování a případně je diagnostikují a následně přijímají efektivní opatření.
- **Doporučené metody efektivní primární prevence:**
  - kontinuální a komplexní programy
  - interaktivní preventivní akce
  - aktivity pomáhající čelit žákům sociálnímu tlaku
  - činnosti zaměřené na zkvalitnění komunikace a nenásilné zvládnání konfliktů
  - nácvik odmítání návykových látek, zvyšování zdravého sebevědomí, zvládnání úzkosti a stresu apod.
- **Doporučené formy prevence:**
  - v rámci výuky jednotlivých předmětů
  - besedy zajišťované kmenovými pedagogy školy (výchovný poradce, školní psycholog, metodik prevence)
  - besedy s odborníky z participujících organizací
  - odborné přednášky, prezentace či cílené preventivní programy třetích stran
  - exkurze
  - několikadenní kolektivní soustředění, ozdravné pobyty – možnost použití prožitkových her
  - výchovné a vzdělávací působení na žáky samotnými jejich vrstevníky
  - volnočasové aktivity
- **Prevence by měla být dlouhodobě zaměřena na:**
  - žáky
  - pedagogické pracovníky
  - rodiče

2.2.1. Principy preventivní strategie školy

Členové poradenského týmu se na základě zkušeností z předcházejících let dohodli, že se v rámci aktuální ŠPS budou snažit eliminovat či zcela nahradit následující z uvedených doporučených metod a forem prevence:

Neúčinné či neefektivní metody a formy

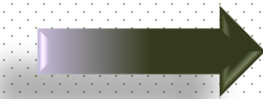
- Hromadně pořádané besedy, probíhající mimo budovu školy

- Frontálně vedené přednášky

- Problematika volnočasových aktivit v rámci školy

Nově prosazované metody a formy

- Klást více důraz na selektivní primární prevenci:
  - akce zaměřené na konkrétní třídy podle věkových specifik příslušného ročníku
  - besedy v prostorách školy, tedy v prostředí žákům dobře známém (+ významná úspora času, vyšší stupeň bezpečnosti)
  - v případě hromadných akcí (besed, filmových představení apod.) vždy navazující diskuse v malých skupinkách.
- Využívat více interaktivní metody:
  - nejen pasivně přejímat předávané informace
  - zapojit více samotné žáky přímo do příprav a organizace primární prevence na škole
  - vybírat pouze kvalitní programy třetích stran (*viz doporučení ředitele školy v čl.2.2.1. tohoto dokumentu*).
- Volnočasové aktivity probíhají výhradně v době pracovních dnů.
  - V některých případech lze se svolením vedení školy konat některé akce primární prevence i ve dnech pracovního klidu či o prázdninách, v takových případech ovšem bere na sebe veškerou zodpovědnost za účastníky akcí pořádající osoba.

2.2.1. Vhodné programy prevence třetích stran

Parametry vhodně zvoleného externího preventivního programu:

Za výběr externího dodavatele (NNO, PPP, SVP apod.), který realizuje na škole preventivní program, vždy odpovídá ředitel školy. Proto by měl vybírat odpovědně.

- 1) Externí organizace **má** program certifikovaný MŠMT nebo Úřadem vlády.
  - a) Pokud má program organizace certifikát odborné způsobilosti poskytovatelů programů primární prevence uživatelů návykových látek, lze předpokládat, že takovýto program je efektivní pro vaši školu. V tomto případě již další znaky dobrého programu nemusíte číst, protože certifikovaný program je všechny naplňuje.
- 2) Externí organizace **nemá** program certifikovaný, je tedy třeba zaměřit svou pozornost na to, do jaké míry a v jaké kvalitě je nabízen.
  - a) **Kompletní informace o programu (jak a co + časový rozpis) předem.**
    - a. Organizace je schopná vám předem poskytnout informace o tom, jak bude program ve vaší škole probíhat. Kolik obsahuje hodin, jaká témata se v jednotlivých částech probírají, kdo bude program lektorovat atd.
    - b) **Schopnost pružně reagovat a připravit program tak, aby co nejlépe vystihl potřeby školy.**
      - a. Znakem kvalitního programu je také to, že dokáže pružně reagovat na potřeby školy, ba dokonce jednotlivých třídních kolektivů a témata i délku programu tomu přizpůsobit.
    - c) **Přizpůsobení věku cílové skupiny.**
      - a. Stejně tak by měl být program primární prevence přizpůsobený cílové skupině, jinak vypadá práce s dětmi na ZŠ, jinak na SŠ. Kvalitní organizace by vás měla informovat o tom, pro jakou cílovou skupinu jsou jejich programy připravené, ideální je, pokud má varianty programu pro různé věkové skupiny.
  - d) **Nevyžaduje nepřítomnost pedagoga – program nemá co skrývat.**
    - a. Škola má po celou dobu vyučování zodpovědnost za své žáky. Doporučujeme, aby byl pedagog vždy přítomen na programu. Jenom tak můžete ověřit kvalitu programu. Pokud by organizace vyžadovala nepřítomnost pedagoga na hodině a odůvodňovala to tím, že děti se před pedagogem budou stydět a nebudou mít tendence se otevřít – je to znak neprofesionality.
  - e) **Proškolení lektorů**
    - a. Organizace je schopná doložit doklady o vzdělání lektorů, kteří mají pravidelnou supervizi.
  - f) **Akreditace neznamená kvalitní program pro práci s žáky.**
    - a. **POZOR!** Akreditace se uděluje pouze pro programy dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. To, co zažijete na akreditovaném programu, nemusí být to stejné, co bude organizace řešit v rámci práce s dětmi. Akreditace = program pro dospělou, certifikace = program pro děti.
  - g) **Organizace je schopna poskytnout podporu a informace i pedagogům.**
    - a. Organizace nabízí nejen krátkodobé akce s dětmi, ale kontinuálně pracuje i s pedagogy školy a metodicky je vede při realizaci Preventivního programu.
  - h) **Financování organizace je průhledné, mezi sponzory se nevyskytují sekty atd.**
    - a. Organizace zřetelně deklaruje, z jakých zdrojů je její aktivita podporována.
    - b. Programy, které jsou nabízeny zdarma, musejí mít svého donora. Zajímejte se, kdo za financováním programu skutečně stojí.
  - i) **Program není organizován hromadně (přednášky v tělo-cvičnách apod.), maximálně 30 dětí, nebo max. 1 třída**
    - a. Hromadné předávání informací v rámci krátkodobých aktivit, jednorázových přednášek a besed se ukázalo jako neefektivní.
  - j) **Program nabízí jasné a vyvážené informace – ne zastrasování, sliby, zavádějící informace, zakazování.**
  - k) **Program je realizátorem evaluován, škola je seznamována se zpětnou vazbou realizace programu.**

2.3. Shrnutí

- PORADENSKÝ TÝM DOPORUČUJE ŠKOLNÍMU METODIKOVI PREVENCE AKCENTOVAT PŘI VYPRACOVÁNÍ AKTUÁLNÍHO ŠPP PŘEDEVŠÍM NÁSLEDUJÍCÍ METODY A FORMY PRIMÁRNÍ PREVENCE:

1) Nеспецифická prevence:

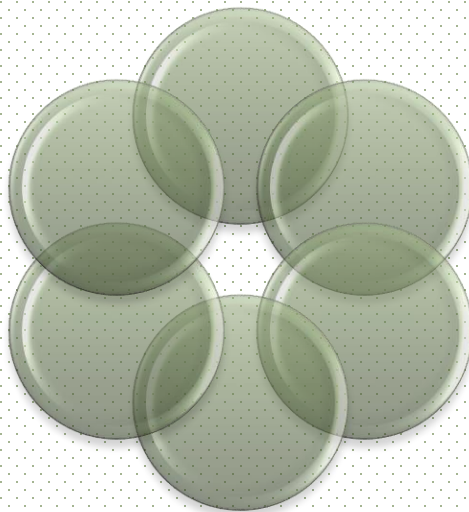
- Je součástí výuky a učebních osnov jednotlivých předmětů.
Spolupodílí se na ní všichni pedagogičtí pracovníci školy.
- Usiluje o zvyšování:
  - sebevědomí a sebeuvědomění žáků
  - rozvíjení vhodné verbální i neverbální komunikace
  - konstruktivní řešení problémů
  - schopnost klást otázky a vyjádřit svůj názor
  - řešení stresu
  - učení vzájemné pomoci
  - schopnost říci si o pomoc a vědomí, kam se v jakých záležitostech obrátit
  - vyrovnání se s neúspěchem
  - obrana před manipulací.

6) Volnočasové aktivity:

Především školou pořádané zájmové kroužky, v omezené míře po schválení vedením školy víkendové a prázdninové akce (tábory, soustředění, výlety, exkurze, výstavy,...)

5) Sebezkušenostní metody:

použití peer programu (pomocný tým peer asistentů metodika prevence)

4) Prožitkové metody:

použití prožitkových a sociálně-psychologických her (adaptační a sportovní kurzy)

2) Specifická prevence:

- Tyto aktivity nejsou součástí učebního plánu.
Reflektují především hlavní cíle aktuálního ŠPS (viz čl. 4.17. tohoto dokumentu).
- Reagují na zvláštní situace v třídních kolektivech, nebo mezi třídními kolektivy, či ve vztazích mezi třídními kolektivy a pedagogy.
- Tyto situace jsou diagnostikovány na základě šetření prováděného ve škole:
  - pozorování (všichni pedagogičtí pracovníci)
  - monitoring (třídní učitelé)
  - sociometrie (poradenský tým)
  - dotazníky (poradenský tým)
  - diskuse (výchovný poradce, metodik prevence, externisté).

3) Interaktivní metody:

použití filmů, dvd, videa, tabule, internetových a elektronických interaktivních aplikací (knihovna multimédií, počítačové učebny, programy třetích stran)

3. PREVENTIVNÍ STRATEGIE ŠKOLY

3.1. ÚVOD - Současný stav

- Aby ŠPS mohla plnit svou hlavní funkci, tj. aplikovat obecné zásady primární prevence na specifika prostředí a charakteru konkrétní školy (viz čl.1.2. odst.2 tohoto dokumentu), musejí být její obsah i zaměření neustále průběžně aktualizovány tak, aby reflektovaly:
  - specifický charakter školy po stránce
    - sociálního a kulturního prostředí místa působení
    - ekonomického zabezpečení
    - oborového a výchovného zaměření
    - genderového a věkového složení žáků
  - cílové skupiny vyžadující aktuálně zvýšenou pozornost a pomoc
  - současný stav prostředí a atmosféry školy z hlediska potencionálního rizikového chování (*jelikož se na rozdíl od specifického charakteru školy jedná o velice dynamickou proměnnou, je tento faktor průběžně diagnostikován metodikem prevence každý rok, proto je přímo součástí ŠPP, viz tam*)
- Na podkladě těchto tří faktorů je tak zjišťována aktuální rizikovost dané školy v podobě zvýšené pravděpodobnosti potencionálního výskytu pro školu specifických typů rizikového chování. Ta se tak stávají stěžejními cíli prevence ŠPS a konkrétní kroky a způsob jejich provedení je následně vypracován školním metodikem v aktuálním ŠPP.

3.1.1. Charakteristika školy

• Sociokulturní charakteristika školy

- Škola se nachází v hlavním městě, tj. v sídle s počtem obyvatel nad jeden milion, s vysokou koncentrací cizinců různých ras, národností a náboženského vyznání.
- Umístění budov školy přímo v centru metropole blízko Václavského náměstí poskytuje na jedné straně přímé působení bohatých kulturních a výchovně vzdělávacích stimulů (Národní muzeum, galerie, výstaviště, divadla apod.), na straně druhé však také zvýšené riziko expozice nežádoucím sociopatologickým jevům (snadnější dostupnost nelegálních i legálních drog, zvýšená kriminalita, prostituce, snadná dostupnost heren, široká nabídka státem oficiálně neuznaných náboženských hnutí či skupin se znaky sektářství apod.)

• Ekonomická charakteristika školy

- Vzhledem k tomu, že je škola financována MÚ, který pronajímá budovu v centru hl. města, ve které se škola nachází, i ke komerčnímu využití a ředitel školy je zároveň správcem této budovy, je škola po ekonomické stránce ve srovnání s ostatními školními zařízeními podobného typu poměrně dobře zabezpečena.

• Oborová a výchovně vzdělávací charakteristika školy

- Škola je po oborové stránce poměrně úzce vyprofilována a svým značně technickým zaměřením atraktivní především pro určitý typ žáků. Přirozeně tak koncentruje žáky s poměrně podobnými zájmy a koníčky.
- Profil standardního žáka školy by se tak dal popsat jako adolescentní chlapec, spíše racionálně než duchovně či spirituálně založený, se zájmem o techniku, elektrotechnické a ICT technologie, ne příliš humanitně či umělecky zaměřený, spíše s pasivním přístupem ke sportovním aktivitám (*pozn. jedná se samozřejmě o poměrně silnou generalizaci*).
- Škola silně podporuje mimoškolní volnočasovou aktivitu svých studentů v podobě širokého spektra školou nabízených zájmových kroužků.
- Pro své žáky pořádá každoročně adaptační, lyžařské a sportovní kurzy.
- Žáci školy absolvují každý rok v rámci programu Erasmus výměnný studijní pobyt ve Španělsku.

• Genderová charakteristika školy

- Již ze samotného charakteru oborového zaměření školy vyplývá, že se jedná o školu převážně chlapeckou.

• Věková charakteristika školy

- Škola je školním zařízením středoškolského typu s přidruženou vyšší odbornou školou, zahrnuje tedy z hlediska psychosociálního tří poněkud rozdílné věkové skupiny:
  - mladší žáci 1. a 2. ročníku - věk 15-18 let (mladší adolescenti)
  - starší žáci 3. a 4. ročníku - věk 18-20 let (starší adolescenti)
  - studenti VOŠ - věk 20-25+ let (mladí dospělí) - *pozn. ŠPS a ŠPP se na tuto věkovou skupinu nevztahuje.*
- Učebny a třídy žáků 1. ročníku a ostatních žáků jsou umístěny v oddělených budovách, které se nalézají v odlišných lokalitách městské části. Po většinu učební doby tak nejmladší žáci nepřijdou příliš do kontaktu s žáky vyšších ročníků a se studenty VOŠ.

3.1.2. Vymezení cílové skupiny

- **Strategie je zaměřena na všechny žáky SPŠ**, se zvláštním přihlédnutím k žákům ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, žákům s nedostatečným prospěchem a s některými typy specifických vývojových poruch chování.
- **U pedagogů je další vzdělávání zaměřeno na celý tým**, se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům a pedagogům bez odborné kvalifikace. Intenzivní vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům, kteří zajišťují činnost školního poradenského pracoviště – výchovný poradce, metodik prevence.
- **Do systému informování jsou zapojeni všichni rodiče**. Zvláštní pozornost je věnována skupinám rodičů tříd, kde se vyskytly negativní jevy jako šikana, nebo výskyt drog. Individuální pozornost je pak věnována rodičům žáků, u kterých byl zjištěn výskyt návykových látek, konzumace alkoholu a kouření, rodičům žáků – agresorů v případech šikany.

4. SLEDOVANÁ RIZIKOVÁ CHOVÁNÍ V KONTEXTU PROSTŘEDÍ ŠKOLY

4.1. Agrese a šikana

- **Agrese** (z lat. ad-gredior, přistoupit blízko, napadnout) je v psychologicko-sociologickém pojetí chování, které vědomě a se záměrem ubližuje, násilně omezuje svobodu a poškozují jiné osoby nebo věci. Může být fyzická, verbální či myšlenková.
- **Šikanování** – (z fr. chicane = týrání)
způsob chování umožňující většinou v bezprostřední komunikaci fyzickým a psychickým týráním druhých získat nad nimi pocit převahy, moci či určité výhody. Jde o jednání agresivní, často nezákonné, ale trpěné a mnohdy podporované určitou skupinou.
- **PRO:**
  - Vzhledem ke genderovému charakteru školy se jeví riziko agrese, či dokonce šikany mnohem pravděpodobnější, než je tomu u škol převážně dívčích.
  - Potencionální možnosti šikany nahrává i věková dichotomie žáků školy (syndrom „mazáků“ a „bažantů“).
- **CON:**
  - Podle sociologických průzkumů jsou mužské skupiny naopak obvykle soudržnější než ženské či smíšené.
  - Pravděpodobnost šikany snižuje výrazně i oborový charakter školy, díky kterému mají žáci bez rozdílu věku společný okruh zájmů, což je může sociálně poměrně sblížovat (viz čl.3.1.1. odst. 2.1. tohoto dokumentu).
  - Navíc spolu mladší a starší žáci po většinu doby vyučování fyzicky nepříjdou téměř vůbec do styku (viz čl.3.1.1. odst. 5.2. tohoto dokumentu).
- **ZÁVĚR:**
  - Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy se pohybuje v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu: 2
- **2 DODRŽENÍ:**

4.2. Kyberšikana

- **Kyberšikana** je šikanování jiné osoby (např. ubližování, ztrapňování, obtěžování, ohrožování, zastrášení apod.) s využitím Internetu, mobilních telefonů či jiných informačních a komunikačních technologií.
- Nejčastější projevy kyberšikany:
  - **zasílání urážlivých a zastrájejících zpráv či pomluv (e-mail, SMS, chat, ICQ, Skype)**
  - **pořizování zvukových záznamů, videí či fotografií, jejich upravování a následné zveřejňování s cílem poškodit zachycenou osobu (fyz. útok, natáčení učitele)**
  - **vytváření internetových stránek, které urážejí, pomlouvají či ponižují konkrétní osobu (blogy a jiné www stránky)**
  - **zneužívání cizích účtů – krádež identity (e-mailového, diskusního apod.)**
  - **provokování a napadání uživatelů v diskusních fórech, tapetování**
  - **odhalování cizích tajemství**
  - **vydírání pomocí mobilního telefonu nebo Internetu**
  - **obtěžování a pronásledování voláním, psaním zpráv nebo prozváněním.**
- **PRO:**
  - Vzhledem k oborovému charakteru školy se jeví riziko kyberšikany mnohem pravděpodobnější, než je tomu na školách jiného typu.
  - Kyberšikaně nahrává i čím dále snažší dostupnost potřebných technologií.
  - Statistiky dokazují konstantní nárůst tohoto typu šikany na všech školách, bez rozdílu typu a zaměření.
- **CON:**
  - Genderový charakter školy. Podle psychologických průzkumů používají takovéto manipulativní techniky pro oslabení nepřítele spíše ženy, muži dávají přednost přímé konfrontaci a agresi.
  - Pravděpodobnost šikany v jakékoli podobě snižuje výrazně i oborový charakter školy, díky kterému mají žáci bez rozdílu věku společný okruh zájmů, což je může sociálně poměrně sblížovat (viz čl.3.1.1. odst. 2.1. tohoto dokumentu).
- **ZÁVĚR:**
  - Stupeň potenciality výskytu tohoto rizikového chování u žáků naší školy vzhledem k jejich zručnosti a znalostem v oblasti ICT a snadné dostupnosti příslušné technologie se jeví jako značně pravděpodobné: 3
- **DOPORUČENÍ:**

4.3. Extremismus

- *Za **extremistické chování** lze považovat takové, které je vědomě konáno ve prospěch politických, náboženských a etnických hnutí a ideologií, která směřují proti základům demokratického ústavního státu.*
- **PRO:**
  - Díky sociokulturnímu charakteru místa působení školy může u některých vnitřně nevyzrálých jedinců s ještě neupevněnou osobnostní strukturou vyvolávat zdejší bohatost a často i protichůdnost různých politických, filozofických, náboženských či kulturních proudů pocity zmatenosti a nejistoty a vyvolávat tak touhu po jediné „skutečné“ pravdě a „pevné půdě pod nohama“. To může vyústit až v projevy nesnášenlivosti, intolerance a extremismu.
- **CON:**
  - Většinou však takovéto sociokulturní prostředí, bohaté na rozmanité projevy různých aspektů života, soužití různých kulturních, etnických a národnostních menšin, právě naopak přispívá u žáků k tolerantnosti, nadhledu a vnímání jednotlivých fenoménů „z širšího úhlu pohledu“.
  - Praha nevykazuje statisticky významný nárůst projevů extremismu, jako je tomu naopak např. v Ústeckém kraji.
- **ZÁVĚR:**
  - Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy je poměrně nízký: 1
- **DOPORUČENÍ:**

4.4. Xenofobie, rasismus a antisemitismus

- **Xenofobní chování** je takové, které na základě subjektivně stanovených prvků cizosti (jinakosti) vyvolává obavy ze subjektů, které jsou jako cizí pojmány a v krajních případech může vést k jejich poškozování, což vyvolává protireakci.
- **Antisemitické jednání** je takové, které poškozuje objekt židovského charakteru kvůli tomu, že tomuto objektu určité negativní přisuzuje vlastnosti či symbolický význam na základě subjektivní percepce židovství.
- **Rasistické chování** je takové, které na základě přisouzení psychických a mentálních schopností a dovedností skupinám definovaných podle biologického rasového či národnostního původu příslušníky těchto skupin hodnotí a případně (ve formě „tvrdého rasismu“) je i poškozuje.

• PRO:

- Díky sociokulturnímu charakteru místa působení školy může u některých vnitřně nevyzrálých jedinců s ještě neupevněnou osobnostní strukturou vyvolávat velikost místní komunity trvale usazených cizinců, množství turistů, rozmanitost národnostních, etnických, kulturních, náboženských a co do stylu života alternativních menšin, pocity ohrožení a nejistoty, jež mohou vést až k projevům xenofobie a rasismu.

• CON:

- Většinou však takovéto sociokulturní prostředí, bohaté na rozmanité projevy různých aspektů života, soužití různých kulturních, etnických a národnostních menšin, právě naopak přispívá u žáků k tolerantnosti, nadhledu a vnímání jednotlivých fenoménů „z širšího úhlu pohledu“.
- Praha patří mezi regiony postižené ekonomickou krizí a nezaměstnaností nejméně.
- Praha má bohatou historicko-kulturní tradici židovského národa.
- Praha nevykazuje statisticky významný nárůst takovýchto projevů nesnášenlivosti, jako je tomu naopak např. v Ústeckém kraji.
- Projevy takového rizikového chování se vyskytují spíše u jiných sociálních skupin a u osob s nižším stupněm vzdělání, než do jakých většinou spadají naši žáci.

• ZÁVĚR:

- Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy je poměrně nízký: 1

• DOPORUČENÍ:

4.5. Homofobie

- **Homofobie v nejširším slova smyslu zahrnuje postoje a chování vyjadřující nepřátelství vůči lidem s menšinovou sexuální orientací či pohlavní identitou, respektive vůči lidem, kteří vybočují z běžných genderových norem.**
- **PRO:**
  - Vzhledem k procentuálnímu zastoupení homosexuálně cítících osob ve společnosti a tomu, že genderový charakter školy je výrazně chlapecký, se dá s vysokou pravděpodobností očekávat přítomnost takto orientovaných jedinců i mezi žáky naší školy.
  - Právě toto genderové složení žáků školy navíc nahrává vysoké pravděpodobnosti možných konfliktů.
  - Pravděpodobnost výskytu homosexuálně orientovaných žáků a studentů na naší škole je navíc zvýšena i sociokulturním charakterem místa působení. Velkoměsta mají totiž tradičně vyšší zastoupení takto orientovaných osob (vůbec nejvyšší má právě Praha).
- **CON:**
  - Samotný její oborový charakter snižuje atraktivitu naší školy pro gaye. Ti všeobecně tíhnou více k humanitním a uměleckým oborům. Naopak může poměrně vyhovovat lesbickým dívkám.
  - Současná generace mladých lidí již nepovažuje jinou sexuální orientaci za problém a většinou nemají ani žádné předsudky v běžné interakci s takto cítícími osobami.
- **ZÁVĚR:**
  - Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy vzhledem k penetraci takto cítících jedinců ve všech věkových, sociálních či zájmových skupinách, a na rozdíl od dívek, poměrně negativnímu postoji k tomuto fenoménu ze strany chlapců je poměrně vysoká : 3
- **DOPORUČENÍ:**

4.6. Kriminalita a delikvence

- *Trestné je odcizení věci nad 5000 Kč. V případě recidivy (tedy opakovaných krádeží) tato hranice výše škody není rozhodná. Za drobné krádeže považujeme v souladu s trestním zákoníkem krádeže pod tuto stanovenou hranici.*
- *Kdo opakovaně krade do 5000 Kč, je stíhán jen v případě, že už byl někdy odsouzen za vloupání, po činu se pokusil věc uchovat násilím, někomu vzal něco z kapsy či z batohu, kradl za povodní aj.*

- **PRO:**

- Sociokulturní charakter místa působiště školy. Velkoměsta mají vždy vyšší míru kriminality.
- Umístění budovy školy přímo v centru metropole (blízkost Václavského náměstí).
- Nutnost přesouvání studentů mezi budovami školy.

- **CON:**

- Většina žáků pochází z poměrně ekonomicky stabilních, finančně zajištěných rodin a sociálně zdravého prostředí.
- Vyučování končí v poledních a brzkých odpoledních hodinách, takže žáci nepříjdou přes den do styku se sociopatologickými jevy, spojenými s večerním a nočním životem v centru metropole.
- O přestávkách a přesunech jsou žáci dozorováni pedagogickými pracovníky školy.

- **ZÁVĚR:**

- Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy se pohybuje v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu: 1

- **DOPORUČENÍ:**

4.7. Gambling

- **Gambling neboli hraní hazardních her** je považováno za patologickou psychickou závislost na lákavé představě rychlého zisku peněz nebo jiné hmotné výhry. Pravidla her jsou přitom nastavena z dlouhodobého hlediska pro hráče nevýhodně. Mnozí hráči získávají závislost na hře, rostoucí finanční problémy se snaží vyřešit další účastí ve hře a dostávají se tak do bludného kruhu. Závislé osoby (tzv. gambleři) dokážou prohrát ohromné částky, což má často za následek zásadní narušení mezilidských vztahů a existenční potíže nejen samotných hráčů, ale často i jejich blízkých.
- **Gamblers tví bývá s pojen o s jinými druhy závislosti**, například na drogách. Český zákon nedovoluje hazardní hry osobám mladším osmnácti let a do heren s automaty jim pak úplně zakazuje vstup.

• PRO:

- Sociokulturní charakter místa působiště školy. Velkoměsta vykazují vyšší míru koncentrace a dostupnosti heren, kasín a hráčských barů.
- Umístění budovy školy přímo v centru metropole (blízkost Václavského náměstí).
- Věkový charakter školy - velká část žáků školy již dosáhla plnoletosti.
- Genderový charakter školy. K tomuto typu rizikového chování inklinují právě spíše muži.

• CON:

- Ekonomická nesoběstačnost převážné většiny našich žáků.
- Vyučování končí v poledních a brzkých odpoledních hodinách, takže žáci odcházejí v době, kdy je většina kasín a heren ještě uzavřena.
- Věkový charakter a oborové zaměření školy. Žáci spíše inklinují k počítačovým a elektronickým hrám (viz *Netolism us*).

• ZÁVĚR:

- Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy se pohybuje v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu: 1

• DOPORUČENÍ:

4.8. Sektářství

- Pod výrazem **náboženská sekta** se oblastí primární prevence rizikového chování míní náboženská společnost, v níž převládají tendence jako autoritářství, uzavřenost, fanatismus, nesnášenlivost, selekce informací apod. Takováto společnost svým stoupencům škodí, obvykle takzvaným vymýváním mozku. (Kolem toho ale zřejmě koluje mnoho pověr. Je nesnadné to exaktně potvrdit. Z téhož bývají recipročně obviňovány i některé antisektářské aktivity.) Někdy mívá dokonce násilné, popř. vražedné či sebevražedné tendence.

- PRO:**

- Díky sociokulturnímu charakteru místa působení školy, a tedy velmi snadnému a značně pravděpodobnému kontaktu s různými náboženskými a filozofickými proudy, alternativními životními styly, kulturními tradicemi, církevními hnutími apod. může původní tolerance, popř. běžný zájem o tyto fenomény, snadno u některých vnitřně nezrálých jedinců s ještě neupevněnou osobnostní strukturou vyústit v slepé následování a iracionální poslušnost.

- CON:**

- Většinou však takovéto sociokulturní prostředí, bohaté na rozmanité projevy různých aspektů života, soužití různých kulturních, etnických a národnostních menšin, právě naopak přispívá u žáků k tolerantnosti, nadhledu a vnímání jednotlivých fenoménů „z širšího úhlu pohledu“.
- Genderový charakter školy. Podle sociologických průzkumů podléhají těmto vlivům ve věkové skupině našich žáků spíše dívky.
- Oborový charakter školy. Osobnostní profil našich žáků je spíše racionální než emocionální či spirituální. Žáci jsou všeobecně zaměřeni spíše technicky než humanitně či duchovně (viz čl.3.1.1. odst. 3.2. tohoto dokumentu).
- Praha, a Česká republika obecně, patří k vůbec nejvíce sekulárním městům/státům na světě.

- ZÁVĚR:**

- Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy není příliš vysoký: 1

- DOPORUČENÍ:**

4.9. Rizikové chování v dopravě

- **Rizikové chování v dopravě** můžeme obecně charakterizovat jako takové jednání, které vede v rámci dopravního kontextu k dopravním kolizím a následně k úrazům nebo úmrtím.

- **PRO:**

- Umístění školy. Praha má velice komplikovanou a velmi rušnou automobilovou dopravu, navíc s vysokou koncentrací účastníků.
- Věkový charakter školy. Naši žáci se nacházejí ve věku, kdy právě vstupují do automobilové dopravy jako jeho aktivní účastníci, a mají tak minimum zkušeností na jedné straně a přitom nadbytek mladické energie a „odvahy“ na straně druhé. Ne náhodou je nejvyšší úmrtnost mladých mužů v důsledku nehod indikována právě v této věkové skupině.
- Nutnost přesouvání studentů mezi budovami školy.

- **CON:**

- Věkový charakter školy. Procento motoristů a řidičů aut není mezi žáky naší školy vzhledem k finanční náročnosti příliš vysoké.
- Umístění školy. S ohledem na časté dopravní zácpy využívají i výše uvedení žáci spíše prostředky MHD.
- Při přesunech jsou žáci dozorováni pedagogickými pracovníky školy.

- **ZÁVĚR:**

- Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy se pohybuje v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu: 2

- **DOPORUČENÍ:**

4.10. Rizikové sexuální chování

- *O rizikovém s exuálním chování se obvykle hovoří v souvislosti s šířením pohlavně přenosných (tělesných) nemocí. Někdy je však dáváno do souvislosti i s nemocemi duševními, a to zejména sexuální úchytky, násilí a zneužívání. To je ošem třeba rozlišovat od násilí souhlasného, např. BDSM.*

- **PRO:**

- Věkový charakter školy. V období, kdy většina lidí začíná aktivně vstupovat do sexuálních vztahů a získávat své první zkušenosti v partnerství s druhou osobou, je sexuální osvěta jednou z priorit každé školy bez ohledu na její zaměření, místa působitě, genderových či jiných charakteristik.
- Genderový charakter školy. Podle sociologických průzkumů vykazují chlapci v oblasti sexuálního jednání vyšší procento rizikového chování, přitom sami aktivně vyhledávají informace o bezpečném sexuálním chování a možných následcích takového jednání méně než stejně staré dívky.
- Sociokulturní prostředí umístění školy. Velkoměsta nabízejí mnohem větší příležitost k navazování sexuálních kontaktů s mnohem více osobami, navíc často zcela neznámými. Ve velkých městech se také obvykle vyskytuje více pohlavních chorob.
- Celorepublikový nárůst pohlavně přenosných chorob včetně AIDS v posledních letech.

- **CON:** - - -

- **ZÁVĚR:**

- Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy se pohybuje v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu a patří mezi ty nejvyšší: 3

- **DOPORUČENÍ:**

4.11. Rizikové sporty

- **Extrémní sport** je v původním významu sport, jehož provozování je spojené s vyšším rizikem a doprovázené je domnělým zvýšením hladiny adrenalinu v krvi (ve skutečnosti jde o endorfin, dopamin a serotonin).
- **PRO:**
  - Genderový charakter školy. Chlapci inklinují k tzv. „adrenalinovým“ sportům mnohem více než děvčata.
  - Místo působení školy. Velkoměsta nabízejí více příležitostí k takovýmto aktivitám.
- **CON:**
  - Oborový charakter školy. Obecný profil žáků naší školy příliš neodpovídá profilu provozovatele takovýchto aktivit. V případě, že vůbec provozují nějaký sport, jedná se spíše o jeho tradiční formy (viz čl.3.1.1. odst. 3.2. tohoto dokumentu).
- **ZÁVĚR:**
  - Vzhledem k tomu, že za určitou formu rizikového sportu lze považovat i přílišné trávení času ve fitness centrech a posilovnách, které hraničí až s posedlostí po dokonalé postavě, a to obzvláště, je-li spojeno s užíváním rizikových látek, jako jsou steroidní anabolika, či závislost na užívání různých typů suplementů a přípravků na hubnutí, lze konstatovat, že stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy se pohybuje v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu a je hodnocen jako středně závažný : 2
- **DOPORUČENÍ:**

4.12. Poruchy příjmu potravy

- **Poruchy příjmu potravy** se často rozvíjejí pomalu a nenápadně, ztracené v nevhodných jídelních návycích vrstevníků a rodiny.
- **Mentální anorexie** začíná nejčastěji ve věku třinácti až osmnácti let
- **Mentální bulimie** obvykle mezi patnáctým až pětadvacátým rokem věku.
- Poruchy příjmu potravy patří mezi nejčastější problémy dospívajících dívek a mladých žen (poměr ženy:muži bývá uváděn 8-15:1).
- K rozvoji poruch příjmu potravy dochází v případě, že více či méně disponovaný jedinec je vystaven vlivu faktorů, které mohou vést k držení diet a současně některým dalším vlivům, které jsou nebezpečné z hlediska rozvoje jiných duševních poruch.

• PRO:

- Sociokulturní charakter místa působení školy. Současná mediální popkultura posedlá mládím a vzhledem vyvíjí veliký tlak na mladé lidi a nutí je přehnaně dbát o svůj zevnějšek a celkový vzhled. Také celý reklamní průmysl je postaven na principu vnucování pocitu nedostatečnosti zákazníkům, od jejichž nedokonalosti jim odpomůže právě jen produkt příslušné firmy. Tento tlak je patrný obzvláště ve velkoměstském prostředí.

• CON:

- Genderový charakter školy. Toto rizikové chování se vyskytuje převážně mezi děvčaty, u chlapců se objevuje jen sporadicky.

• ZÁVĚR:

- Ačkoliv v posledních letech začínají tlaku médií podláhat čím dál tím více i chlapci, projevuje se u nich posedlost vlastní postavou spíše ve formě nekritického trávení času v posilovně než poruchami příjmu potravy (viz Rizikové sporty). Výskyt tohoto rizikového chování považujeme proto na naší škole za vysoce nepravděpodobný: 1

• DOPORUČENÍ:

4.13. Užívání návykových látek

- **Užívání návykových látek** lze považovat za rizikové chování, na kterém se podílí mnoho faktorů. Vydefinování rizikových faktorů pomáhá najít vhodné a účinné intervence a předcházet hlubším negativním dopadům, které ovlivňují rozvoj osobnosti a uplatnění mladého člověka v životě. **Rozlišujeme: 1) Experimentální užití drog, 2) Rekreační (příležitostné užívání drog), 3) Problémové užívání drog, 4) Závislé užívání drog**
- V ČR je zakázána výroba, distribuce, přechovávání, šíření i propagace omamných a psychotropních látek, a to bez ohledu na věk žáka a prostředí, ve kterém by k tomu docházelo. Zakázáno je rovněž navádění k užívání těchto látek.
- **Alkohol** je v Evropě nejrozšířenější návykovou látkou. Rozšířenost pití alkoholu má hluboké společenské a kulturní kořeny. Alkohol je legální drogou, přičemž její dostupnost je v různých zemích upravena odlišně. V České republice je podle zákona možné podávat a prodávat alkohol zletilým osobám, tj. od 18 let věku.
- **Závislost na tabáku** je nejčastější ve formě cigaret, v poslední době vodních dýmek. Méně časté jsou u nás dýmky a doutníky či jiné exotické formy. Návykovou drogou je nikotin.

PRO:

- Sociokulturní charakter místa působitě školy. Velkoměsta vykazují vyšší míru koncentrace a dostupnosti restaurací, hostinců, barů, klubů a dalších míst, kde jsou lehce dostupné všechny druhy legálních drog, především alkoholu.
- Větší města taktéž vykazují větší míru rekreačního užívání drog mezi mladými lidmi, jejich získání je zde navíc mnohem jednodušší.
- Umístění budovy školy přímo v centru metropole (blízkost Václavského náměstí).
- Genderový charakter školy v tomto případě nehraje příliš roli co do četnosti užívání návykových látek, jako spíše co do jeho složení. Chlapci inklinují více než děvčata k zneužívání alkoholu a „lehkých“ drog, především marihuany, děvčata pak chlapce mírně převyšují v kouření tabáku a užívání tzv. „diskotékových“ drog.
- Česká republika patří ke světové špičce v množství konzumovaného alkoholu na osobu. Každý druhý dospělý Čech konzumuje alkohol nad lékaří stanovenou bezpečnou míru. Také s pravidelným užíváním alkoholu se u nás začíná dříve, než je obvyklé v ostatních státech.
- Česká republika patří ke světové špičce v užívání marihuany mezi nezletilými adolescenty.

CON:

- Oborový charakter školy. Sociologickými průzkumy bylo opakovaně indikováno, že žáci SOŠ technického směru inklinují spíše k zneužívání legálních, popř. „lehkých“ drog, na rozdíl např. od žáků gymnázií, kteří více experimentují i s drogami „tvrdými“.

ZÁVĚR:

- Stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy se pohybuje v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu a patří mezi ty nejvyšší: 3

4.14. Netolismus

- Pod pojmem **netolismus** rozumíme chorobnou závislost na takzvaných virtuálních drogách, mezi které jsou počítány:
  - televize,
  - video,
  - počítačové hry,
  - mobilní telefon nebo
  - práce či zejména zábava na internetu (chatování, kontrola e-mailových zpráv atd.).

- **PRO:**

- Vzrůstající počet nových televizních programů a satelitních stanic.
- Stále vznikající nové formy zábavy, především na internetových a elektronických platformách, demokratizace zábavných médií a usnadnění přístupu k nim.
- Vzhledem k oborovému charakteru školy se jeví riziko netolismu mnohem pravděpodobnější, než je tomu na školách jiného typu.
- Netolismu nahrává i čím dále snažší dostupnost potřebných technologií.
- Statistiky dokazují konstantní nárůst tohoto typu rizikového chování na všech školách bez rozdílu typu a zaměření.

- **CON:** - - -

- **ZÁVĚR:**

- Stupeň potenciality výskytu tohoto rizikového chování u žáků naší školy vzhledem k jejich zručnosti a znalostem v oblasti ICT a snadné dostupnosti příslušné technologie se jeví jako značně vysoké: 3

- **DOPORUČENÍ:**

4.15. Vandalismus

- **Vandalismus** ve školním prostředí se projevuje ničením školního majetku nebo jeho poškozováním a ničením majetku ostatních žáků a žákyň, případně dalších členů školní komunity.

- **PRO:** - - -

- **CON:** - - -

- **ZÁVĚR:**

- Toto rizikové chování má natolik obecný charakter, že ho neovlivňuje žádná ze sledovaných charakteristik školy. Lze jen konstatovat, že podle posledních indicií můžeme očekávat nárůst tohoto typu rizikového chování u právě nastoupených nejmladších žáků a podle některých signálů ze sociologických průzkumů bohužel i u budoucích žáků naší školy. Metodik prevence (a potažmo celý poradenský tým) by se měl proto do budoucna zaměřit i na tuto problematiku. Přes zvýšenou incidenci tohoto jevu se stupeň pravděpodobnosti tohoto rizikového chování u žáků naší školy pohybuje stále v rámci míry obvyklé i na jiných školách podobného typu: 2

- **DOPORUČENÍ:**

4.16. Záškoláctví

- Za **záškoláctví** („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka základní či střední školy ve škole. Jedná se o přeštupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu (pravidel stanovených školou), současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní docházku.
- Nezřídká je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince..

- **PRO:** - - -

- **CON:** - - -

- **ZÁVĚR:**

- Spíše než místem působení školy, jejími genderovými, oborovými nebo jinými specifiky či věkovým složením žáků, je toto rizikové chování ovlivněno především sociálním prostředím, ze kterého žák pochází, a jeho rodinným zázemím. Jedná se tedy o záležitost vysoce individuální. Výjimku by snad mohla představovat zvýšená neomluvená absence u některých žáků po dovršení jejich zletilosti, u kterých již není škola oprávněna vyžadovat omluvení od zákonných zástupců (týká se především žáků třetího ročníku). I u tohoto rizikového chování se stupeň pravděpodobnosti výskytu u žáků naší školy pohybuje na úrovni obvyklé i na jiných školách podobného typu, nebo je dokonce i o něco nižší: 2

- **DOPORUČENÍ:**

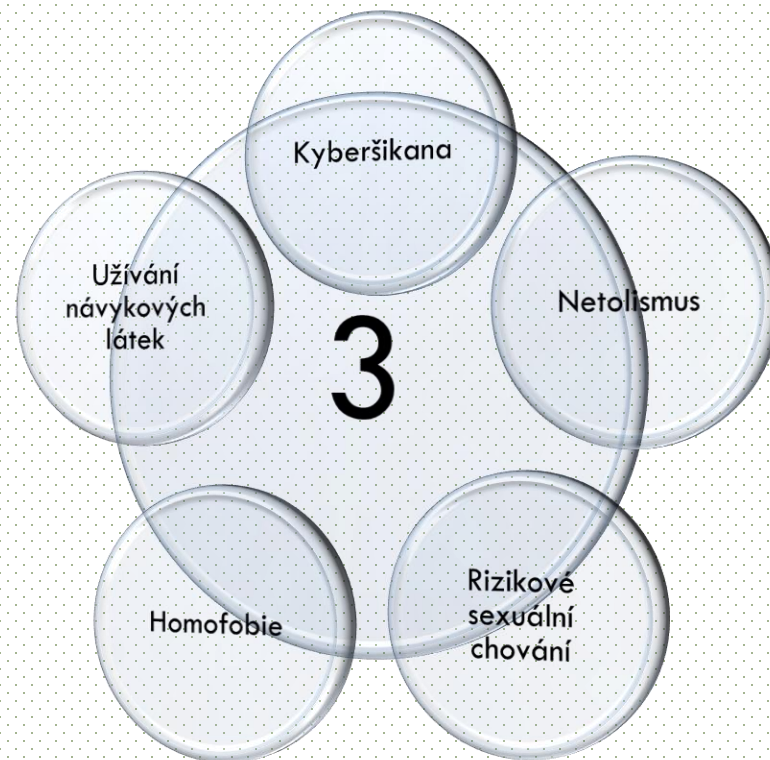
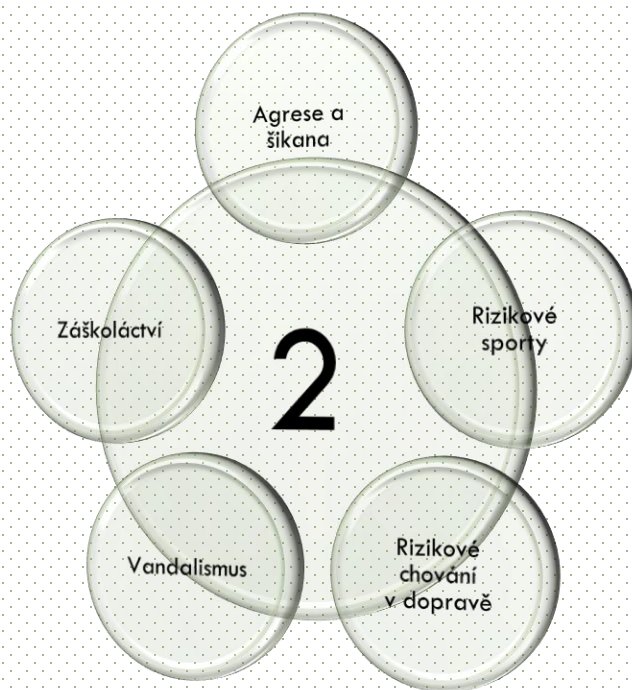
4.17. SHRNU TÍ

- Z výše uvedeného přehledu jasně vyplývá míra pravděpodobnosti výskytu jednotlivých typů rizikového chování na naší škole vzhledem k specifikám prostředí školy. Lze je podle stupně potenciality výskytu rozdělit do tří skupin a toto dělení bude také akcentováno školním metodikem prevence při návrhu konkrétních kroků prevence příslušného typu chování v aktuálním ŠPP:

STUPEŇ

POUŽITÁ METODA PREVENCE (konkrétní kroky a formy prevence příslušného typu rizikového chování viz ŠPP)

- 1. Málo závažné problémy.....nespecifická primární prevence
- 2. Středně závažné problémy.....specifická primární prevence všeobecná
- 3. Závažné problémy.....specifická primární prevence selektivní popř. indikovaná

5. PERSONÁLNÍ ZAJIŠTĚNÍ

5.1. Výchovný poradce

- Spolupodílí se na tvorbě a realizaci ŠPP.
- Spolu s metodikem prevence a zástupcem vedení školy tvoří poradenský tým a spolupodílí se tak na koordinaci aktivit školy v oblasti prevence.
- Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech.
- Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí, komunikaci s druhými.
- Ostatní učitelé ho informují o:
  - případech výskytu agresivního chování ve třídě
  - signálech potíží žáka (osobnostní, rodinné, vztahové)
  - náhlém i trvalém neúspěchu v učení
  - obtížné komunikaci s žákem
  - konfliktu s rodiči
  - porušování pravidel soužití ve škole žákem
  - krádežích ve třídách.
- Navrhuje výchovná opatření.
- Navrhuje řediteli školy svolání výchovné komise.
- Vede individuální konzultace s dětmi a s rodiči a informuje je o možnostech odborné péče a další pomoci (adresář sociálních služeb, linku bezpečí apod.).
- Jedná se sociálním odborem.
- Konzultuje problémy s odbornými pracovišti – SPC, PPP.

5.2. Metodik prevence

- Zodpovídá za správné vytvoření ŠPS a ŠPP a jejich stálou aktualizaci.
- Koordinuje spoluúčast všech pedagogických pracovníků školy na tvorbě a realizaci ŠPP.
- Spolu s výchovným poradcem a zástupcem vedení školy tvoří poradenský tým a spolupodílí se tak na koordinaci aktivit školy v oblasti prevence.
- Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech.
- Dává podněty a spolupodílí se na vytváření vhodných podmínek pro rozvoj vhodných volnočasových aktivit žáků školy.
- Komunikuje s třídními učiteli a ostatními pedagogy v oblasti primární prevence, v případě vzniklého problému dává podněty k možné nápravě.
- Spolupracuje s institucemi a organizacemi v oblasti primární prevence.
- Koordinuje předávání informací o problematice jevů rizikového chování ve škole.
- Dokumentuje průběh preventivní práce školy.
- Hodnotí realizaci preventivního programu.
- ***Bližší informace o náplni práce školního metodika prevence viz ŠPP.***

5.3. Zástupce vedení školy

- Spolu s metodikem prevence a výchovným poradcem tvoří poradenský tým a spolupodílí se tak na koordinaci aktivit školy v oblasti prevence.
- Vytváří vhodné podmínky pro realizaci preventivních aktivit:
  - 1. materiální – PC, interaktivní tabule, dataprojektor, další didaktické materiály
  - 2. personální – koordinuje práci všech složek poradenského týmu a zajišťuje jejich hladkou komunikaci s ostatními pedagogy školy
  - 3. časové – zajišťuje časový prostor ve výuce věnovaný preventivním aktivitám

5.4. Ředitelství školy

- Spolupracuje s poradenským týmem a sleduje problémy v kontextu celé školy.
- Provádí personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole.
- Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti poradenského týmu, rodičů a ostatních pedagogů.
- Vytváří podmínky pro předcházení vzniku rizikového chování, zejména
  - zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na primární prevenci rizikového chování,
  - jmenováním školním metodikem prevence pedagogického pracovníka, který má pro výkon této činnosti odborné předpoklady, případně mu umožní studium k výkonu specializovaných činností v oblasti prevence rizikového chování,
  - začleněním ŠPP do osnov a učebních plánů školního vzdělávacího programu školy,
  - kontrolou realizace, sledováním efektivity a pravidelným vyhodnocováním ŠPP,
  - řešením aktuálních problémů souvisejících s výskytem rizikového chování ve škole.
- Spolupracuje s metodikem prevence v PPP a s krajským školským koordinátorem prevence.
- Vytváří vhodné podmínky pro volnočasové aktivity žáků školy a motivuje v tomto směru vhodnou a účinnou formou ostatní pedagogické pracovníky.
- Podporuje aktivity příslušného obecního úřadu zaměřené na využívání volného času žáků se zřetelem k jejich zájmům a jejich možnostem a spoluprací se zájmovými sdruženími a dalšími subjekty.

5.5. Třídní učitelé

- Spolupodílejí se na tvorbě a realizaci ŠPP.
- Spolupracují se školním metodikem prevence na zachycování varovných signálů.
- Podílejí se na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě.
- Motivují k vytvoření vnitřních pravidel třídy, která jsou v souladu se školním řádem, a dbají na jejich důsledné dodržování (vytváření otevřené, bezpečné atmosféry a pozitivního sociálního klimatu ve třídě).
- Podporují rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky třídy.
- Zprostředkovávají komunikaci s ostatními členy pedagogického sboru a jsou garantem spolupráce školy se zákonnými zástupci žáků třídy.
- Získávají a udržují si přehled o osobnostních zvláštностech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.
- Vedou třídnické hodiny.

5.6. Ostatní pedagogové

- Provádějí průběžnou diagnostiku žáků a třídy a na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují zjištěné problémy a navrhují opatření.
- Dozorují chování žáků mezi jednotlivými vyučujícími hodinami.
- Spolupracují při realizaci volnočasových aktivit žáků školy.
- Věnují se v rámci výuky svých předmětů rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností.
- Spolupodílejí se v intencích svých předmětů na tvorbě a realizaci ŠPP. Zvláštní postavení při tom mají především vyučující předmětů SVZ (OBN), Dj, Cj, CzJ, ITC, CH a Tv.
(Bližší informace k těmto předmětům viz ŠPP.)

5.7.1. Shrnutí – Poradenský tým

Výchovný poradce	<ul style="list-style-type: none"> • Řeší vzniklé výchovné problémy. • Má na starosti studijní poradenství. • Monitoruje žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji. • Monitoruje žáky s poruchami učení. • Jedná se sociálním odborem. • Konzultuje problémy s odbornými externími pracovišti.
Metodik prevence	<ul style="list-style-type: none"> • Zodpovídá za správné vytvoření ŠPS a ŠPP. • Dokumentuje průběh preventivní práce školy. • Hodnotí realizaci preventivního programu. • Spolupracuje s externími institucemi a organizacemi • Zajišťuje informovanost o problematice. • Spolupodílí se na organizaci volnočasových aktivit žáků.
Zástupce vedení	<ul style="list-style-type: none"> • Vytváří vhodné podmínky po stránce materiální. • Vytváří vhodné podmínky po stránce personální. • Vytváří vhodné podmínky po stránce časové.

5.7.2. Shrnutí – Personální koordinace

Poradenský sbor

- spolupodílí se na tvorbě ŠPP
- koordinuje aktivity školy v oblasti prevence
- aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech
- vede individuální konzultace s dětmi a s rodiči a informuje je o možnostech odborné péče a další pomoci.

Ředitelství školy

- svolává výchovnou komisi
- jmenuje výchovného poradce
- jmenuje metodika prevence
- spolupracuje s metodikem prevence v PPP
- spolupracuje s krajským školským koordinátorem prevence
- zajišťuje vhodné podmínky po finanční stránce
- vytváří vhodné podmínky pro volnočasové aktivity žáků.

Třídní učitelé

- spolupodílejí se na tvorbě a realizaci ŠPP v kontextu své třídy
- podílejí se na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě
- jsou garantem spolupráce školy s rodiči
- získávají a udržují si přehled o osobnostních zvláštěnostech žáků třídy a o jejich rodinném zázemí.
- vedou třídnické hodiny.

Učitelé DĚ, Cj, Czj, ICT, Ch a Tv

- spolupodílejí se v intencích svého předmětu na tvorbě a realizaci ŠPP
- spolupracují při realizaci volnočasových aktivit žáků školy.

Učitelé

- spolupodílejí se na tvorbě a realizaci ŠPP.
- spolupracují při realizaci volnočasových aktivit žáků školy.

6. ZÁVĚR

6.1. Znalostní kompetence žáků

- Žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti sociálně patologických jevů
- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- ví, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky
- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení
- jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci
- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat.

6.2. Vyhodnocení preventivní strategie

- Vyhodnocení celého programu bude provedeno v září roku 2026.
O programu však školní preventista vede průběžné záznamy, s jejichž výsledky bude pravidelně seznamovat vedení školy, ostatní pedagogické pracovníky a rodiče žáků.
- Vyhodnocení se týká věcné podstaty realizace jednotlivých akcí a aktivit, dává přehled o počtech účastníků, finančních nákladech, schopnosti realizovat jednotlivé programy apod.
- Vyhodnocení výsledků uskutečňovaného procesu změn se týká především:
  - zhodnocení psychosociálního klimatu ve škole, kázně a případně i prospěchu žáků
  - zhodnocení posunu v postojích a hodnotových systémech dětí
  - zhodnocení výskytu sociálně patologických jevů ve škole.
- Proces změn bude vyhodnocován průběžně a trvale pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu. Dotazníky a škály pomohou objevit slepé uličky, selhání nebo nereálné nároky programu, což lze poté napravit vypracováním upravené verze pro další období.

7. POUŽITÉ ZDROJE A ODKAZY

7.1. SOCIOMETRICKÉ PRŮZKUMY A DOTAZNÍKY

- Při zařazování školy k určitému typu školních zařízení s podobnými charakteristikami problematiky rizikového chování žáků vzhledem k podobnostem v sociálním, genderovém, věkovém či sídelním prostředí těchto škol a v jejich oborově - výchovném zaměření se v článku 4 tohoto dokumentu (*Sledovaná riziková chování v kontextu prostředí školy*) vycházelo z výstupů sociologických průzkumů a sociometrických dotazníků zveřejňovaných na webových stránkách MŠMT, Českého statistického úřadu a webovém portálu <http://www.prevence-info.cz>

7.2. NOVELA VYHLÁŠKY 72/2005 SB., O POSKYTOVÁNÍ PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH ZAŘÍZENÍCH, VE ZNĚNÍ VYHLÁŠKY Č. 116/2011 SB.

- **Číslo:** 116/2011
- **Platnost:** 15. duben 2011
- **Anotace:**
- Zavádí povinnost poradenských pracovníků ve školství informovat zákonné zástupce – rodiče (nebo zletilého žáka) o tom, že poradenskou službu mohou žádat kdykoli znovu, a to právě ve shodě s rozsudkem Evropského soudu pro lidská práva ve věci č.57325/00-D.H. a ostatní proti České republice.
- Vyhláška celkově zvýrazňuje charakter poradenských služeb a přesouvá těžiště poradenských služeb od diagnostiky k doporučení.
- Všechny informace o poradenských službách se mají poskytovat jednoznačným a srozumitelným způsobem pro co nejširší možný okruh osob.
- Vyhláška zavádí časové limity pro zahájení poskytování poradenských služeb.
- V případě, že se doporučuje zařazení žáka do školy nebo vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením, je toto doporučení platné pouze jeden rok a poté je nutné jej revidovat.
- Písemný informovaný souhlas o poradenské službě (týká se školního poradenského pracoviště) se poskytuje pouze v případě činnosti psychologa nebo speciálního pedagoga na škole; (výchovní poradci a metodici prevence již nemusí získávat informovaný souhlas, čímž se snižuje administrativní zátěž škol a zvyšuje bazální důvěra mezi pedagogy a žáky škol, což je důležité pro rozkrytí některých problémů žáků).
- V činnosti poraden a speciálně pedagogických center přibývá činnost vypracování odborných posudků pro účely uzpůsobení podmínek pro konání maturitní zkoušky (dříve chybělo).
- Poradny stanovují vedle podpůrných opatření také opatření vyrovnávací (dříve chybělo) např.: poskytování individuální podpory v rámci výuky a její přípravy, využívání poradenských služeb školy a služeb asistenta.

7.3. SPOLUPRÁCE PŘEDŠKOLNÍCH ZAŘÍZENÍ, ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ S POLICIÍ ČR

- **Číslo:** 25 884/2003-24
- **Platnost:** 1. leden 2003
- **Anotace:**
- Informace o spolupráci škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže je opětovným připomenutím toho, že včasná prevence v oblasti sociálně patologických jevů je závažné téma, kterému musí být věnována pozornost. Prevence musí být prováděna systémově a kontinuálně, v optimálním případě se prevence a zdravý životní styl stávají přirozenou součástí života školy a školského zařízení. Mnoho aktivit využitelných pro osvojení si zdravého životního stylu a metodiky prevence nelze pouze vyčíst z manuálů, metodik a příruček. Je třeba se odborně vzdělávat v teoretické i praktické rovině této problematiky.

7.4. ZÁKON O SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ

- **Číslo:** 359/1999
- **Platnost:** 9. prosinec 1999
- **Anotace:**
- Co se rozumí sociálně-právní ochranou dětí vyjadřuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o SPO“), který vymezuje sociálně-právní ochranu dětí v § 1 jako:
  - a) ochranu práva dítěte na příznivý vývoj a řádnou výchovu,
  - b) ochranu oprávněných zájmů dítěte, včetně ochrany jeho jmění,
  - c) působení směřující k obnovení narušených funkcí rodiny,přičemž zdůrazňuje, že nedotčeny zůstávají zvláštní právní předpisy, které též upravují ochranu práv a oprávněných zájmů dítěte.

7.5. VYHLÁŠKA O POSKYTOVÁNÍ PORADENSKÝCH SLUŽEB VE ŠKOLÁCH A ŠKOLSKÝCH PORADENSKÝCH ZAŘÍZENÍCH, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ

- **Číslo:** 72/2005 Sb.
- **Platnost:** 17. únor 2005
- **Anotace:**
- Vyhláška, která vymezuje činnost škol a školských zařízení v oblasti primární prevence, definuje kompetence. Přílohu vyhlášky tvoří standardní činnosti školního metodika prevence a výchovného poradce.